

Brandförsvaret stärkes

På denna plats har tidigare framhållits det stora behovet av att brandförsvarets såväl personella som materiella resurser ökas i nuvarande läge. Glädjande nog synes myndigheterna beakta dessa synpunkter, och i den proposition angående anslag till civilförsvaret m. m., som avgavs till riksdagen den 30 april har sålunda på vissa punkter beloppen kraftigt höjts i förhållande till vad som begärts i 1948 års statsverksproposition.

Inrikesministern anför härvid bl. a.: "Jag anser slutligen, att rikets brandberedskap bör ytterligare stärkas genom inköp av motorbrandsprutor och brandslang samt anläggande av *branddamm*." Vi tillåter oss kursivera det sistnämnda yttrandet, då detta ytterligare stödjer vad riksförbundet i redogörelsen över verksamheten 1947 anført, nämligen att det är "synnerligen angeläget att vattenförsörjningen för eldsläckningsändamål ordnas i kommunerna".

Det är emellertid av vikt att de myndigheter, som handlägger dylika ärenden, har en positiv inställning till desamma. Det får sålunda ej gå till så, att en ansökan om tillstånd till byggande av branddamm avslås under den märkliga motiveringen; att "därest starkt behov av ifrågasvarande brandbrunn verkligen föreligger, borde arbetet ha utförts långt tidigare".

Första lagutskottets yttrande över herr Persson i Vinbergs motion om ökat brandskydd vid vissa industrier och varulager torde även böra beaktas. I detta säges nämligen bl. a. "Utskottet finner angeläget, att arbetet på genomförande av de 1944 beslutade brandförebyggande åtgärderna påskyndas samt att myndigheterna icke tveka att i förekommande fall göra bruk av de tvångsmedel lagstiftningen lagt i deras händer."

Ett uttalande som tydligt understryker lägets allvar och borde ge anledning till eftertanke.

Allan Malmquist.

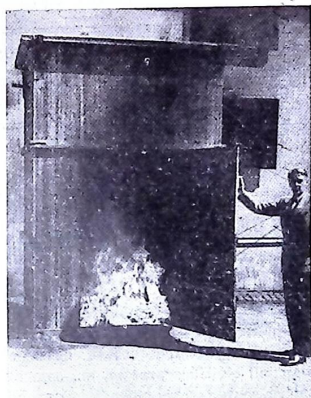
Släckningsförsök vid transformatorbrand

Av civilingenjör Rolf Lindström.

Den elektriska anläggningen inom ett industriföretag är av fundamental betydelse för driften. Fel på den elektriska apparaturen är i många fall liktydigt med produktionsförlust. Ur brandskyddssynpunkt är brytare och transformatorer av alldeles särskilt intresse, emedan de innehålla eldfarlig olja. Utvecklingen på brytarsidan går visserligen mot allt mindre oljekvantiteter. Transformatorerna däremot innehålla alltjämt stora kvantiteter olja.

Man har på olika sätt sökt skydda sina transformatorer mot brandfara. Moderna transformatorer utrustas sålunda med Buchholtzreläer och termometrar med kontakthanordning för signalgivning. Dessa skydd äro emellertid icke tillräckliga för att under alla förhållanden förhindra att oljan i transformatorerna fattar eld. Man har därför börjat bygga in transformatorerna på sådant sätt att en utbruten brand icke kan sprida sig. Sådant inbyggnad av transformatorerna kan utföras i betong, siporex, plåt eller annat eldhärdigt material.

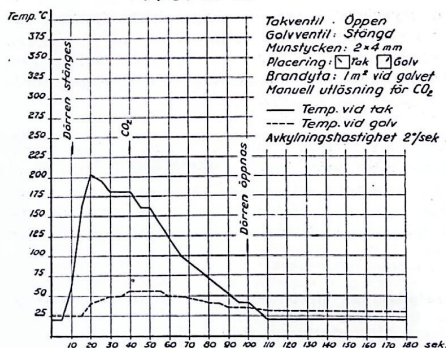
Härvid är det av allra största vikt att den cell, i vilken transformatorn bygges in, ges sådana dimensioner och sådan ventilation att tillräcklig kyleffekt vid drift uppnås samtidigt som släckningseffekten vid en utbruten oljebrand blir den

Oljebrand på nedre plåten.
Dörren stänges.

största möjliga. Då dessa problemkomplex icke tillfredsställande kunna lösas räknemässigt, anordnades under juni månad 1947 vid Borås stads brandstation en försöksserie, som avsåg att klarlägga hithörande problem.

Prov nr 2.

Beskrivning av försöksanordningen.

På brandstationens gård hade en transformatorcell byggts upp i full skala. Cellens (se ovanstående bild) form och storlek brukar rekommenderas för transformatorer i storleken 500 kvA. Experimentcellen uppbyggdes emellertid av trä med väggarna invändigt klädda med 8 mm eternitskivor. Taket plåtbeslogs invändigt. Volymen uppgår till 10,1 m³. Den är utrustad med friskluftintag vid golvet

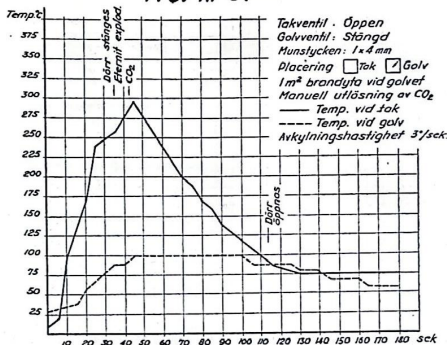
och varmluftuttag vid taket. Glasförsedda observationshål i manshöjd. Ena långväggen var försedd med en dörr 1x2 meter. Tillförselledning för kolsyra voro monterade invändigt med anslutning till 4 st. avstängbara munstycken vid golvet och samma antal vid taket. Munstyckena vid golvet voro riktade horisontalt och vid taket snett nedåt. Rörsystemet var anslutet till ett kolsyrebatteri om 120 kg. kolsyra. Detta batteri kunde manövreras automatiskt eller manuellt. Automaten utgjordes av termokontakter. Vid försök nr 1 skedde utlösningen för kolsyra automatiskt. I försök 2—4 var utlösningen manuell och vid försök 5—6 skedde släckning utan kolsyra, d. v. s. medelst kvävning.

Pyrometrar för temperaturmätning voro placerade både vid golv och tak och avskärmade med tegelstenar från direkt strålning. "Transformatorerna" utgjordes av 2 st. plåtar med uppvikta kanter, fyllda med transformatorolja, en i golvhöjd och en på 2 meters höjd. Oljans fria yta var 1 m² för vardera plåten. Med denna anordning kunde alltså oljebränder anordnas på hög eller låg höjd eller båda samtidigt.

Några kommentarer till de utförda proven.

I prov nr 1 med den nedre oljeytan antänd släcktes elden med automaten

Prov nr 3.

påkopplad av kolsyran. Den högsta lufttemperaturen begränsades då till 115°.

Prov nr 2 och 3 utfördes med en brandyta av 1 m² vid golvet. Prov nr 4, 5 och 6 med 2 m² brandyta, varav 1 m² vid golvet och 1 m² på 2 meters höjd.

Släckningen utfördes i försöken 2, 3 och 4 med kolsyra med manuell utlösning, detta för att få konstaterat kolsyrans släckningseffekt på en brand med högre temperatur. I prov nr 5 och 6 användes ingen kolsyra utan släckning skedde genom kvävning. I prov nr 6 ökades släckningseffekten medelst vattentillsats genom ett 1 mm² spridarmunestycke och 4 kg vattentryck.

I prov nr 2 stängdes dörren efter 11 sek. varvid temperaturen vid taket steg till 200° C. Vid prov nr 3 stängdes dörren först efter 35 sek. varvid temperaturen steg med ytterligare 100° till 300° C.

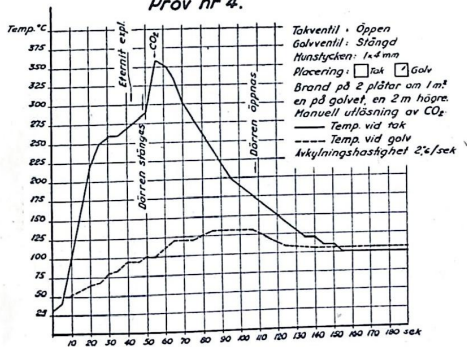
I prov nr 2 kan tydligen utläsas att självsläckning inträffat redan efter 20 sek. Temperatursänkingshastigheten ökade emellertid något efter det kolsyran öppnades efter 40 sek.

I prov nr 3 har temperatursänkningen satt in först efter det kolsyran släppts på.

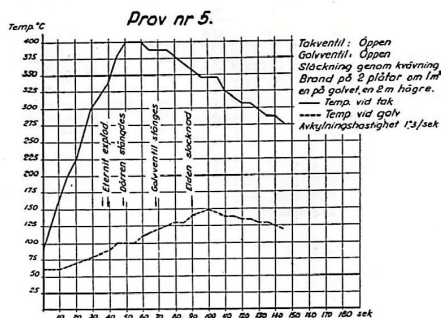
Prov 5 och 6, där släckning skett genom kvävning har temperatursänkningen gått relativt långsamt jämfört med prov nr 4 där släckningen utfördes med kolsyra.

I prov nr 2 och 3 med 1 m² eldyta har taktemperaturen sprungit upp

Prov nr 4.

till 2 à 200° C. medan golvtemperaturen stannat mellan 50 à 100° C.

I de sista proven har taktemperaturen nått 350 à 400° medan golvtemperaturen stannat vid 150°.

Slutsatser.

Av de utförda proven kunna följande slutsatser dragas:

1. Högsta temperaturen är i hög grad beroende av hur lång tid som förflyter innan dörren stänges. Här har en tidsförlust av 25 sek. betytt en förhöjning av maximitemperaturen med 100° C.

2. Taktemperaturen blir 3 à 4 ggr högre än golvtemperaturen.

3. Släckning sker genom kvävning men släckningseffekten förstärkes genom inblåsning av kolsyra. Åro förhållandena i övrigt lika sjunker

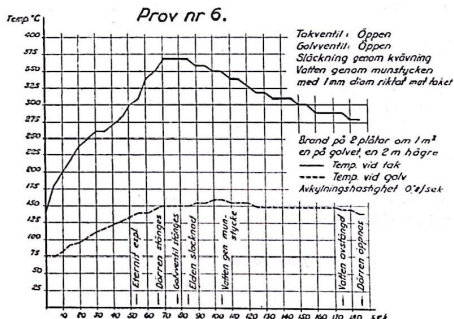
topptemperaturen från 400 till 350° C. Avkylingshastigheten fördubblas vid kolsyretilsats.

4. En vatteninsprutning i den storleksordning som här provades påverkar icke synbart avkylingsförloppet.

5. De använda eternitplattorna exploderade vid 250—275° C.

6. Den automatiska kolsyreutlösningen fungerar orhört snabbt och förhindrar därmed någon nämnvärd uppvärmning av luften.

7. Med hänsyn till de oerhörda värden som står på spel vid en transformatorbrand och med hänsyn till de långa leveranstider, som i dag gälla för elmateriel måste man dra den slutsatsen, att kapitalutlägget för automatisk kolsyreutlösning är väl motiverat.

Nyhet från Brissmans:

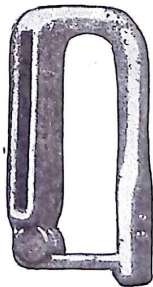
BÄLTHAKE AV HÄRDAD LÄTTMETALL

Legeringens hållfasthet 25—30 kg. pr kvmm. C:a 33 % lägre vikt än hakar av järn eller stål. Bättre bromsverkan enär haken blir grövre. Mindre slitage å manskapslinan. Absolut säkert fäste ty kläppen vilar i ett spår. Helt rostfri, lågt pris. Färdiga bälten, omgående leverans. Patensökt.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Tel. 3333

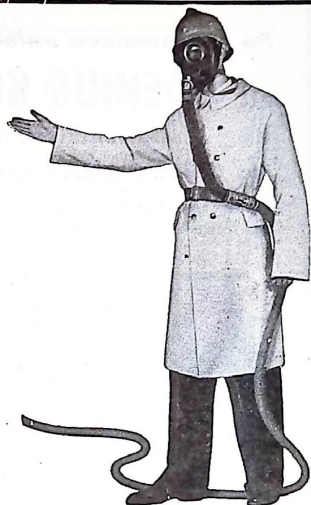

Ett *all round* andningsskydd

BICAPA friskluftmask

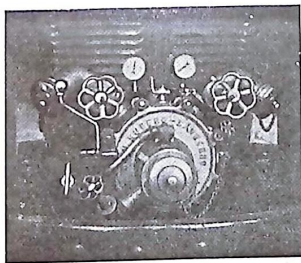
Vid vissa bränder med svår rökutveckling måste tyngre gasskydd användas. En syrgasmask kan emellertid ställa sig onödigt dyrbar. Då är Bicapas friskluftmask det rätta andningskyddet. Den gör bäraren oberoende av den omgivande luften — andningsduglig luft tillföres genom en slang, vars yttre ände befinner sig i friska luften — är lätt att bära och hindrar ej arbetet. Bicapas friskluftmask kan med fördel ersätta koloxid- och syrgasmasker vid ett flertal arbeten inom brand- och gasskyddet. Den blir dessutom i längden billigare genom att den praktiskt taget saknar detaljer, som förbrukas. Begär offert och närmare upplysningar!

BIRGER CARLSON & Co. A-B

Kaptensgatan 6 - STOCKHOLM - Tel. 67 91 30 (växel)

FRONTPUMPAR

för upp till 2000 m/lit.
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakuumering, oljekylning och synkr. koppling till motorn.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LANGEBRO

Tel. Kristianstad 10174 och 10178

På förekommen anledning påpekas

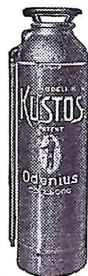
att **ODENIUS KOLSYRESPRUTOR**

enligt gällande certifikat från BRANDTARIFFÖRENINGEN

äro **OFÖRÄNDRAT GODKÄNDA BRANDSPRUTOR.**

BRANDORDNINGENS föreskrifter om pyts- eller handsprutor förändrar icke detta godkännande.

Att förståelse för kolsyresprutornas fördelar finns framgår av att i förslaget till nya Brandordningen heter det i § 20 betr. pytssprutor bl. a.:

Mom. B (där 2 st. pytssprutor föreskrivas): "Den ena av sprutorna må utbytas mot kem. eldsläckningsapparat av godkänd typ", och i Anvisningar till förslaget:

Ann. 2: "Fastighetsägare, som redan anskaffat kem. eldsläckningsapparat, bör kunna medgivas anstånd under viss tid". (Anståndet beroende av resp. brandordnings bestämmelser.)

FÖRDELEN av att hålla kolsyresprutor *utöver* Brandordningens minimikrav på vattensprutor är den, att de förstnämnda, laddade, *alltid* och *genast* äro *sprutfärdiga* samt att effekten och lätthanterligheten är *oöverträffad*.

ODENIUS A.B.

Ö. Hamngatan 16 — GÖTEBORG — Tel.: 13 69 35, 13 69 47, 13 15 96

Detta märke

på Edra försäkringsbrev garanterar

ett effektivt försäkringskydd

Vid försäkringsbehov anlita därför

HANSA

STOCKHOLM
Telefonanrop: HANSA

Brandskydd ombord på fartyg

En lärorik och intressant bok

På Nautiska Förlaget AB har utgivits en handledning med ovanstående titel och författad av brandchefen Eric Ström i Uddevalla. Författaren, som efter branden ombord i "Kristina Tordén" företagit en studieresa med ett annat av rederiets fartyg (heder åt en så klok redare), har i bokform framlagt de erfarenheter, som vunnits. Författaren redogör i olika avdelningar för i Amerika gällande bestämmelser för fartyg beträffande förebyggande åtgärder till förhindrande av brand, byggnadsätt och -material, eldsläckningsanordningar och utrustning, speciellt brandskydd för tankfartyg samt giver förslag angående utbildning och övningar ävensom till instruktion för brandbefäl ombord. Slutligen följer en del tabeller, förteckning över gällande lagbestämmelser samt en uppsats om eldsläckningstaktik ombord.

Man kan inte undgå att göra sina jämförelser med svenska förhållanden. Man har i Amerika gått betydligt längre än i Sverige beträffande fordringar på säkerheten och, liksom här hemma, krävt mera, än vad de internationella bestämmelserna föreskriva, vilket ej förvånar, då dessa äro mycket vagt avfattade och föråldrade. Som bekant ha våra passagerarfartyg på Amerika måst lägga sig liknande åtgärder och särskilt vid nybyggen gått mycket långt både beträffande byggnad och utrustning. Men för övriga fartyg återstår nog en hel del att längta efter.

Några små reflexioner må tillåtas.

I Amerika föreskrives även för små fartyg kemiska eldsläckare på varje däck och sektioner till större antal än hos oss. Dessutom fordras specialsläckare, beroende på last och vissa utrymmen. Brandpumparnas kapacitet fixeras äntligen genom bestämmelser om visst (ehuru relativt) tryck (3,5 kg.) i angivna munstycken. Man synes emellertid ej ha frångått förträngningspumpar, ej heller reservpumpens placering i maskinrummet. För fasta skumsläckningsaggregat har man dock föreskrivit uppställning i brandsäkra rum med plats även för skötaren. Författaren säger, att man i Sverige diskuterat transportabla reservpumpar på däck, och drar i tvivelsmål deras användbarhet. Det senare är säkert riktigt. Däremot ha de transportabla pumparna knappast diskuterats på allvar

just av de skäl författaren själv anför till deras nackdel. Fast pump, lågt placerad, har i Sverige varit målet och dess plats i tunneln eller kyrkan torde enligt recensentens mening därför vara tämligen självskriven. Däremot ha olika meningar här varit anförda beträffande pumpens driftsätt.

Munstyckenas storlek förvånar säkerligen den i amerikansk släckningstaktik mindre invigde. Eller vad sägs om, att mindre än 16 mm. munstycke för smalslang eller 22 mm. för grövre slang icke få användas. Men amerikanerna älska ju kanonsläckning — än så länge.

Beträffade slangdimension ha amerikanerna kommit till samma synpunkter som vi i Sverige: smalslang (1 1/2") under däck och grövre (2 1/2") slang å däck å större fartyg och endast smalslang å mindre fartyg.

Bland redskapen lägger man märke till fordran på dimmunstycke, vilket något förvånar, då man vid yrkesbrandkärnerna i land ännu ej i större utsträckning finner dem. Det kan emellertid förklaras av, att dimsläckningen framförts av amerikanska marinen under kriget och där vunnit stort förtroende. Metoden torde också vara särskilt lämpad för släckning inombords och något för oss att taga efter.

Av alldeles särskilt intresse är, att alla brandredskap årligen skola provas vid besiktning (man får hoppas: av sakkunnig).

Passagerarfartyg med över 50 passagerare skola vara sprinklade och man instämmer gärna med författaren i hans reflexion, att man med denna anordning kan tillåta sig en smula mera trivsam om än mindre brandsäker inredning.

Utbildning och övningar äro väl knapphändigt behandlade för att vara lärobok, vilket säkert ej heller från början varit avsikten med "rapporten". Boken torde närmast vara avsedd att i svenska sjöfartskretsar väcka intresse för bättre brandskydd till sjöss och fyller härutinnan ett länge känt behov. Då boken är synnerligen välskriven och beträffande huvudtemat omfattande samt rikligt försedd med goda bilder, bör den för varje brandman och sjöman utgå en lika lärorik som intressant lectyr.

Curt Bergström.

Branden i AB Centrifugs verkstäder i Södertälje

Av brandchef Nils Österberg.

En svår brand, som beräknas ha ödelagt värden för c:a 300.000:— kr., hem-sökte tidigt på morgonen torsdagen den 26 februari AB Centrifugs verkstäder i Södertälje. Det var fabriken bleckslagarverkstad, som eldhärjades och totalt förstördes. Nämnda verkstads läge inom fabriksområdet framgår av bild 1. Vad man vid ett studium av denna bild fram-för allt fäster sig vid är, att skyddsav-stånden mellan byggnaderna, av vilka flera äro uppförda helt av trä, och in-rymmande betydande värden, äro aldeles för små för att kunna fylla sin uppgift som hinder för elds spridning. från en byggnad till en annan. Hade det inte rätt så gott som vindstilla vid tillfället ifråga, hade det hela mycket lätt kunnat umeckla sig till en katastrofbrand. Brand-kärens snabba och resoluta ingripande jämte det förhållandet, att den brunna byggnadens ytterväggar voro uppförda i fackverkskonstruktion gjorde självfallet även sitt till, att man lyckades hindra elden att sprida sig till omgivningen. I sammanhanget må nämnas, att fabriks-ledningen planlagt en grundlig sanering av området. Hur snabbt och i vilken om-fattning en sådan sanering kan komma till stånd, är självfallet omöjligt att säga med hänsyn till svårigheterna att er-hålla byggnadstillstånd. Den goda viljan att åstadkomma något bättre i brand-skyddsväg än det som nu finns är dock värd allt erkännande.

Den eldhärjade verkstadsbyggnaden in-rymde fabriken bleckslagarverkstad med ett antal i nuvarande läge svärersättliga pressmaskiner. Intill verkstaden i norra delen av byggnaden funnos modeller och brätt för avgjutning av detaljer. Här fanns också omlädningsrum och tvätt-rum för personalen. I södra delen av byggnaden fanns bleckslagarverkstadens verktygsförråd, vilket till större delen torde ha förstörts. Den brunna byggnaden, som var osekionerad, 42 m. lång och 15 m. bred, var uppförd i en våning. Ytterväggarna utgjordes, som förut om-nämnts av väggar i fackverkskonstruk-tion på utsidan beklädda med träpanel. Taket var av trä beklädd dels med plåt, dels med papp å lanterninerna. Bärande konstruktioner och all inredning i övrigt utgjordes av trä.

Elden upptäcktes av fabriken eldare, som efter sin ankomst till fabriken om-kring kl. 0439 passerade gården. Han fick då se rök tränga ut ur verkstadens norra del. Han skyndade genast till brandskåpet vid norra portingången och

alarmerade brandkären samt ringde ome-delbart därefter även upp denna och om-talade, att det såg högst allvarligt ut. När han därefter åter kom ut på gården var norra delen av byggnaden redan övertänd.

Larmet från brandskåpet ingick till brandkären kl. 0441. Efter omkring 5 minuter var brandkären på platsen. Un-gefär 3/4 av byggnaden var då övertänd och efter ytterligare någon minut stod hela byggnaden i lågor. Det gällde i denna situation att hindra eldens sprid-ning till omgivande byggnader. Uppgif-ten löstes främst genom ett direkt kraf-tigt angrepp på byggnaden från alla si-dor. På flera punkter fingo strålförarna ömsom släcka och ömsom skydda för att hindra eldens spridning. Antalet strålar och ungefärliga platserna för dessa fram-går av bild 1. Siffrorna vid strålarna ange den ordning, i vilken de utlades. Mest hotat var gjuteriet, som är försett

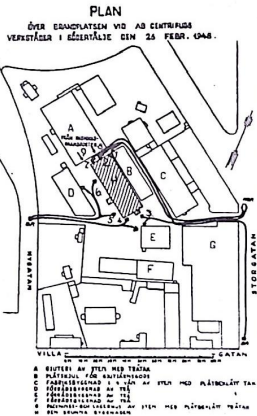

Bild 1. Plan över fabriksområdet.

med tak av trä men i övrigt av tegel. I den starka hettan sprängdes flera fön-ster i gjuteriets mot den brinnande byggnaden vettande gavel. Två inomhusbrand-poster i gjuteriet insattes här för in-vändigt skydd av byggnaden och till förstärkning av de utvändiga strålarna. Flera fönster sprängdes även sönder i fabriksbyggnaden C:s västra fasad, som sedan elden brutit genom taket utsattes

1/2-miljonbrand i repslagarverkstad

En brand utbröt den 25 november i fjol i repslagarbanan till Aktiebolaget Herman Gotthardts stora industrianläggningar vid Arlövs. Repslagarbanan var 312 meter lång och uppförd av trä i en väning samt försedd med papptak.

Sedan branden utbrutit försökte fabriksens personal att bekämpa elden med sin egen brandmateriel huvudsakligen bestående av pyttssprutor. Elden hade emellertid fått god näring i det eldfångda materieleet och man insåg snart det hopplösa i att med egna resurser slå ned eldens rasande framfart. Arlövs kommuns och Arlövs sockerfabriks brandkärer tillkallades samtidigt som en verkmästare på fabriken ringde Malmö brandkår och anhöll om hjälp.

Den västra delen av byggnaden var vid Malmö brandkårs ankomst helt övertänd och elden spred sig i vindriktningen, som vid tillfället var den tänkbarast ogynnsamma eller i repslageriets längdriktning. Vindstyrkan uppskattades till mellan 8—10 sekundmeter.

Branden i tjärdrevet och hampan bildade en kraftig och synnerligen besvä-

för en intensiv hetta. Efter c:a 30 minuter var emellertid elden helt under kontroll och eftersläkningsarbetet kunde påbörjas. Kl. 0700 kunde huvuddelen av brandkären återvända. En mindre avdelning kvarlämnades för att tillsammans med fabriksens egen personal svara för eftersläkningsarbetet. Släckningen utfördes med sammanlagt 9 strålar. Antalet ledningar från brandposter var 6 och

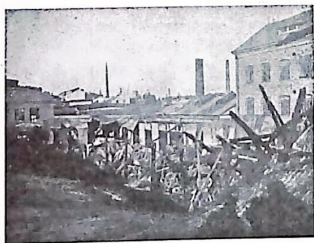

Bild 2. Interiör av verkstaden efter branden. Till vänster å bilden skymtar gjuteriets södra gavel.

från motorspruta 3. I släckningsarbetet deltog förutom yrkesbrandkären även borgarbrandkären och fabriksens egen brandpersonal.

Beträffande anledningen till eldens uppkomst vet man ännu intet. Kriminalpolisen i Södertälje med biträde av experter från Kriminaltekniska Anstalten i Stockholm ha undersökningen om hand-

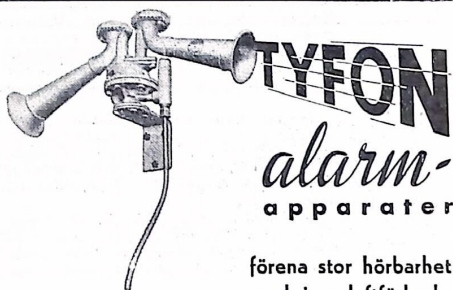
rande rök, som spred sig mycket snabbt genom den långa byggnaden.

De deltagande brandkärorna utförde ett framgångsrikt arbete och man lyckades genom att sätta in de samlade strålarna på ett avsnitt, klippa av elden.

De direkta skadorna beräknas uppgå till omkring en halv miljon kr. var och 10:de meter av byggnaden som brann representerade ett värde av i runt tal 7.000 kronor. Mest beklagligt är att en stor mängd mycket svärersättligt importgods, som till stor del betalats i dollarvaluta, blev lågornas rov. En tur i olyckan var att man lyckades hejda elden så pass snabbt och därigenom bl. a. rädda ett lager av c:a 100 ton manillahampor samt nu så gott som oersättliga spinnerimaskiner samt en del ullgarner.

Beträffande brandsaken torde enligt kriminalpolisens utredning branden ha vållats genom att en gnista i rivmaskinen antänd drev och följt med balarna utan att någon av arbetarna observerat det. Det har tidigare hänt att små järnbitar och dylikt varit med i drevet och att eld uppstått, men denna har upptäckts och släckts av arbetarna utan att någon skada vållas. Elden har denna gång sannolikt uppblossat strax före kl. 15.00 i de balar med drev, som samma dag före kl. 13.00 lagrats i västra delen av repslagarbanan.

B. Jadö.

Drives från fristående behållare eller kopplas till befintlig tryckluftledning.

för BRANDKÄRER
FABRIKER
RÅLSBUSSAR
MOTORVAGNAR
MOTORLOKOMOTIV

förener stor hörbarhet med ringa luftförbrukning. Fungerar oberoende av elektrisk ström.

Grundat
1840

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB · MALMÖ

Halmstacks placering ur brandskydds-synpunkt i förhållande till vissa byggnader

Från brandförsäkringshåll ha vi mottagit nedanstående med begäran om införande.

I Brandkärstidskrift nr 12/1947 förekom en artikel med ovanstående rubrik. Såsom däri meddelades har Kungl. Maj:t som norm för fastställande av brandordnings bestämmelser om halmstacks placering fastslagit normalbrandordningens regel, att stack av otröskad gröda, halm eller hö icke får anbringas på närmare avstånd än 12 meter från stall, ladugård, loje eller därmed sammanbyggd byggnad eller byggnad med eldstad. Beträffande otröskad gröda har emellertid gjorts den generella eftergiften, att avståndet må nedsättas till 6 meter under höstmånaderna augusti—november. Från detta förbud kan i övrigt i det enskilda fallet "där mark- eller byggnadsförhållanden eller andra särskilda omständigheter det föranleda" den kommunala brandsynenämnden meddela dispens ned till 9 meter och länsstyrelsen för ännu mindre avstånd.

Sedan ovanstående artikel skrevs har vid årets riksdag väckts motioner i denna fråga, varvid man ansett, att Kungl. Maj:ts beslut var för strängt. Motionärerna önskade få beslutet om 12-metersgränsen för halmstacks placering upphävt. Motionerna ha dock icke föranlett någon ändrad inställning från riksdagens sida.

Då det torde vara värdefullt att de myndigheter, som nu få rätten att bevilja dispens, kunna upplysa dispensöskande om försäkringsbolagens ställningstagande till frågan, bör framhållas följande.

På grund av den ökade risk för brands uppkomst och spridning, som uppstår vid lantgårdar, om stackar av halm, otröskad gröda eller hö placeras nära ekono-

Förslag till ändrade stadgar för Riksförbundet

Av centralstyrelsen tillsatta kommittéerade ha uppjort förslag till ändrade stadgar för Svenska Brandkärernas Riksförbund. Förslaget har underkastats samtliga brandkårsförbund, varefter centralstyrelsen tagit del av därvid framkomna erinringar. Efter överarbetning har förslaget godkänts av centralstyrelsen, som beslutat framlägga detsamma för årets förbundsmöte. Förslaget medföljer detta häfte som bilaga.

Vid omarbetningen av nu gällande stadgar har speciell hänsyn tagits till de ändrade förhållanden, som föranletts av 1944 års brandlagstiftning. I förslaget utsäges, att riksförbundets verksamhet skall ske i nära samförstånd med de statliga brandmyndigheterna. Ävenså framhålls, att speciell uppmärksamhet skall ägnas åt brandbefällets utbildning. Härjämte kan bl. a. nämnas, att förslaget är utformat på sådant sätt att brandkärerna stå som direkta medlemmar i riksförbundet och att de anslutna brandkärerna länsvis (landskapsvis) äro sammanförda i ett brandkårsförbund. I praktiken innebär detta ingen skillnad mot hittills gällande ordning. Kärernas rösträtt i riksförbundet utövas genom ombudsorganisation.

Antalet ledamöter i centralstyrelsen föreslås även skola ökas. Avsikten är att därigenom bereda ökad möjlighet för aktiv brandpersonal att bli representerad i styrelsen.

Det är i samband härmed anledning nämna, att även förslag till ändrade normalstadgar för brandkårsförbund har utarbetats genom centralstyrelsens försorg. Under förutsättning av förbundsstämmans godkännande av ovannämnt förslag till ändrade stadgar för riksförbundet, kommer även förslaget till ändrade normalstadgar för brandkårsförbund att publiceras i denna tidskrift.

**Mössmärken
Gradbeteckningar
Armbindlar
Tjänsteålderstecken**

Aug. Holts Gulddragerifabriks A.-B.

Mäster Samuelsgatan 67 STOCKHOLM
Tel. 20 78 58 och 10 05 83

mibyggnader, tillämpa alla försäkringsbolag med verksamhet över hela landet vissa premietillägg för byggnader och innehåll, så snart halmstack finnes inom 12 m. från en lantgårds ekonomibyggnader. Även läns- och häradsbolagen torde allmänt komma att införa premietillägg.

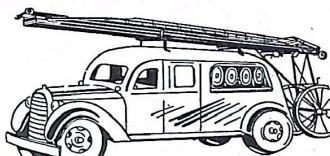
BRAND - stegen

av stål i WI-BE konstruktion är på samma gång lätt och stabil och kan skötas och transporteras av två man. Den når 18 meter högt — med extra toppdel 21 meter.

Allt i brandstegar:

Skarvstege konstruerad i samråd med Svenska Brandkårernas Riksförbunds Arbetskommission, hopfällbar hakstege, fasta brandstegar, räddningsstegar etc. tillverkas av stål rör i WI-BE patenterade stabila utförande.

Begär katalog och offert!

MORA

TEL. 480

Använd **Brissmans** patenterade monteringshylsa av aluminium

Svenskt pat. nr 116359

vid montering av Edra brandslangar.

Den starkaste och bästa hittills använda monteringsmetod, provad upp till 70 kg. tryck pr kvcm., skyddar slangen för sönderslagning mot kopplingshalsen, går lätt och fort att utföra utan förkunskap, ingen nitning. Begär broschyr och prislsta. Provapparat sändes kostnadsfritt. Vi äro auktoriserade försäljare för Jonsereds slangar och all slang som levereras av oss monteras med den nya hylsan.

Engelskt pat. nr 579395

BRISSMANS BRANDREDSKAP — HALMSTAD

Inneh. f. Brandmästare F. Brissman — Norra Vägen 31 — Tel. 3333

Brandmästare

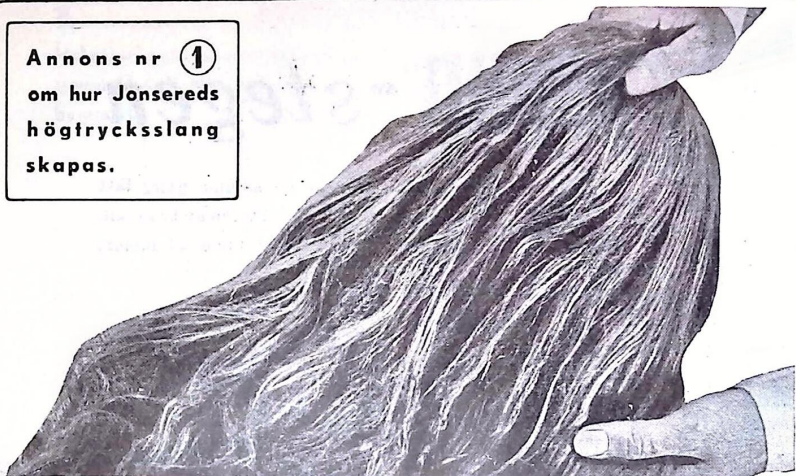
ej över 40 år, med teoretisk och praktisk utbildning i brandtjänst och som innehåft befälsställning inom yrkesbrandkår erhåller omedelbart anställning. Brandmästarebefattningen kommer eventuellt även att omfatta ledningen av bevakningstjänsten inom industrierna.

Ansökan med uppgift om ålder, civilstånd och löneanspråk och åtföljd av meritförteckning, betygsavskrifter och fotografi insändes till

UDDEHOLMS AKTIEBOLAG

Skoghallsverken, Skoghall

Annons nr ①
om hur Jonsereds
högtrycksslang
skapas.

Vilka linsorter lämpa sig bäst för brandslang?

Valet av råvara grundlägger slangens kvalitet

Hemligheten med Jonsereds-
slangens överlägsenhet ligger
i följande 5 faktorer:

- ① Vi utvälja den rätta rå-
varan.
- ② Vi spinna råvaran till garn
i eget spinneri.
- ③ Vi koka och specialbe-
handla garnet enligt en
metod, som vi äro en-
samma om.
- ④ Vi rundväva slangens en-
ligt moderna tillverknings-
principer.
- ⑤ Vi underkasta slangens en
fortlöpande, minutiös kon-
troll betr. läthet och håll-
fasthet mot sprängning.

Lin är ett av de smidigaste och starkaste spånadsämnena som
finnas och lämpar sig bäst för brandslang. Men det finns
många olika sorters lin och alla lämpa sig inte lika väl. Där-
för gäller det att utvälja de rätta linsorterna och för att kunna
göra detta fordras lång erfarenhet.

Valet av råvaran är självfallet grundläggande för de egen-
skaper, som den färdiga slangens besitter. **Den, som inte äger
kontrollen över råvaran, har heller ingen kontroll över
den färdiga slangens kvalitet.**

Vid Jonsered välja vi själva rätt råvara och bearbeta den
till garn. Därför är kvaliteten på Jonseredsslangen alltid lika
jämn och pålitlig.

När Ni kompletterar Ert slangförråd, begär då inte bara
brandslang, utan **Jonsereds brandslang**. Den är märkt med
2 blå ränder, kännetecknet för svensk högtrycksslang.

Jonsereds

där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG • JONSERED
GRUNDAT 1833

AUKTORISERADE ÅTERFÖRSÄLJARE:

BRISSMANS BRANDREDSKAP, Halmstad

H. A. B. HENRIKSSONS BRANDREDSKAP, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall
ODENIUS A.-B., Göteborg • A.-B. PUMPINDUSTRI, Göteborg - Stockholm - Malmö

Länsbrandinspektören har ordet

När brandförsäkringsbolagen förbundo sig att i vissa fall och under vissa förutsättningar utbetala ersättning för släckningskostnader, var utan tvivel avsikten den, att en släckningsledare ej av ekonomiska skäl skulle behöva tveka att insätta tillräckliga egna resurser eller tillkalla släckningshjälp. Å andra sidan får erbjudandet ej förändra slöseri med viktiga åtgärder och därav följande onödiga kostnader. Då ersättningen huvudsakligen utgår till de mindre brandkårerna, ha bolagen som villkor för utbetalning fördrat, att räkningarna skola granskas av en yrkesman, vanligen länsbrandinspektören. Dennes uppgift är alltså att bedöma, om de viktiga åtgärderna varit av behovet påkallade eller icke.

Överhuvud taget är ett sådant avgörande vid skrivbordet mycket svårt och en personlig avsyning av brandplatsen kan av begripliga skäl endast i undantagsfall förekomma. För bedömandet är det därför av vikt, att räkningen åtföljes av ej blott skiss över brandplatsen med byggnader, skog, vattentag, vindriktning och rätta avstånd utsatta, utan även av en rapport, varav kan utlåsas behovet av de viktiga åtgärderna.

Vid småsaker, såsom kort använd tid och endast kostnader för själva utryckningen, räcker givetvis angivande av soted, trängrök, befarad eld, falskt larm el. dyl. Vid större belopp måste dessa motiveras genom uppgift exempelvis om byggnadernas storlek, läget vid framkomsten, varför flera bilar eller särskilt mycket folk medtagits, varför man vidtagit speciella åtgärder o. s. v. Eljest föreligger risk, att räkningen ej kan åtminstone omedelbart godkännas.

Några exempel på felaktigheter må anföras.

I ett fall hade en främmande brandkår under lång tid på brandstället behållit hyrd bil i stället för att sända hem den och på nytt rekvirera den för hemtransporten. Anmärkning härpå gjordes. Vid undersökning lämnades förklaringen, att brandkårens på stället spruta ej fungerade och att den hjälpande brandchefen ej med sin enda spruta ville under lång tid avsäga sig möjligheten att snabbt kunna komma hem under rådande torkperiod, om något skulle hända, och bil med bogserkrok fanns ej å brandstället. Förklaringen godtog.

I ett annat fall verkade räkningen visserligen hög, huvudsakligen på grund av

bortåt 1.000 m. vattenfylld slang men dock tämligen godtagbar. Men av infordrad polisrapport och skiss framgick sedermera, att byggnaden varit obetydlig, redan övertänd vid brandkårens ankomst och omgivningen ej hotad. Några värden stodo alltså ej att rädda genom de viktiga åtgärderna och slang och körning av sprutan några timmar representerade alltså bortåt 800 kr. i onödan. Bevakning med några pyttssprutor hade varit nog, medan man låtit resterna brinna ut.

Nu kanske någon förvånas över en direkt uppmaning att ibland låta det brinna. Skall man inte under alla förhållanden söka släcka med alla till buds stående medel? Visst inte! Är en byggnad, ett upplag, en halmstack o. s. v. redan så skadad av elden, att även om man lyckas släcka den, resterna ej representera något som helst värde, kanske ej ens vedvärde, men kostnaderna för släckningsåtgärderna, röjning och bortforsling av resterna däremot gå till betydande belopp, är det riktigt att låta det brinna ned. En höstack tager dagar att släcka av, medan den utan besprutning brinner ned på någon timma och därefter eftersläckes på lika kort tid. Och bränt hö saknar allt värde. Man vinner alltså tid och pengar. Men denna metod får naturligtvis endast tillgripas under förutsättning, att risk för eldens spridning ej föreligger eller att elden säkert kan behärras.

Det kan också vara mera ekonomiskt att släcka försiktigt, hålla vakt och ta risken att få göra en ny utryckning, än att binda brandkåren för lång tid eller göra en bergsäker släckning, som medför stora vattenskador. Ett klokt bedömande av möjligheterna måste alltid göras och åskådarnas ev. kritik får man ta med jänmmod.

Observera, att bevakning, som ej är att hänföra till eftersläckning i egentlig mening, skall bestridas av ägaren, om möjlighet därtill finnes (brandlagen, § 11).

Brandförsäkringsbolagens generösa löfte om släckningsersättning måste motsvaras av varje släckningsledares känsla av ansvar och strävan att ej i onödan fördyra släckningen. Vid tveksamhet kalla hjälp, lägg ut slang och angör sprutor i beredskap, men visar det sig

Godkända oljeeldningsaggregat

I Brandkärstidskrift nr 9 och 11 år 1947 lämnade vi uppgift å 95 olika oljeeldningsaggregat, som godkända av sprängämnesinspektionen. Antalet godkända typer ha nu ökats till 134, varför vi här komplettera förteckningen. Uppgiften innefattar intygets nr, aggregatets namn och typ samt system.

96. SVEFO. Högtrycksoljebrännare.
97. AHS. Förgasningsbrännare med förgasningsskål.
98. Quiet Heat. Högtrycksoljebrännare.
99. Silent Sioux. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och nålventil.
100. TJ 13. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och el. pyrostat med magnetventil.
101. E. M. Förgasningsbrännare med förgasningsskål.
102. Quick-Heat, typ Hamilton. Förgasningsbrännare med förgasningsröster.
103. Mofu. Förgasningsbrännare för fotogen.
104. Cooper Heatmaster. Högtrycksoljebrännare.
105. Källander. Högtrycksoljebrännare.
106. "Silenta" A, M, L, C, R. Högtrycksoljebrännare.
107. DB-20 — LA. Lågtrycksbrännare.
108. Källander. Högtrycksoljebrännare.
109. Källander. Högtrycksoljebrännare.
110. Källander. Lågtrycksluftoljebrännare.
111. Källander. Oljebrännare för högtrycksluft eller ånga med ett tryck av c:a 2 kg/cm².

sedan, att de ej behövas, så utnyttja dem ej.

Det skall villigt erkännas, att ett läge, särskilt på främmande ort och för den mindre vane ledaren, kan vara svårt att i hastigheten rätt belöma och man blir lätt lurad av en uppskrämmd befolkningssuppgifter om lämpliga väntag och andra förhållanden på brandplatsen. Till sådana svarigheter tages alltid hänsyn vid räkningarnas bedömning. Men de fordra i regel en tillräckligt uttömmande förklaring i form av rapport, helst med tidsuppgifter, där sådana kunna lämnas. Vid nytryckning av räkningssblanketterna bör plats för rapport beräknas. För övrigt finnes hos Landskommunernas blankett- och bokförlag lämplig blankett till utryckningsrapport (nr 888), vilken rekommenderas till användning som komplement till räkningen. Glöm ej att noggrant och läsligt ifylla hela räkningen (häremot syndas ofta) och att länsbrandinspektören vill behålla ett exemplar för ev. förfrågningar från bolagen.

Curt Bergström.

Stig Norrby död

Brandchefen Stig Norrby, Östersund har den 13 maj avlidit. Född 1902 kom han i brandtjänst 1927 och blev brandchef i Östersund 1932.

Brandkärstidskrift hyllar minnet av den på sin post stupade helgjutne brandmannen och kamraten.

112. EJ 10. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och fläkt.
113. EMVE. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och fläkt.
114. Aristos, typ 3. Förgasningsbrännare med förgasningskammare och injektorinsprutning.
115. YERK. Förgasningsbrännare med blästerluft och förgasningsskål.
116. Ånggenerator. Högtrycksoljebrännare.
117. FAG. Högtrycksoljebrännare.
118. Tedd. Högtrycksoljebrännare.
119. Tropik. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och fläkt.
120. CTC. Förgasningsbrännare m. förgasningsskål och fläkt.
121. EMA 234. Förgasningsbrännare m. förgasningsskål och blästerluft.
122. Mibco. Förgasningsbrännare m. förgasningsskål och flottoreglering.
123. Vapax. Långsamt roterande förgasningskammare.
124. Kenfa HA 3. Förgasningsbrännare med förgasningsskål och fläkt.
125. Watts. Högtrycksoljebrännare.
126. Heil. Högtrycksoljebrännare.
127. Auto-Heat. Högtrycksoljebrännare.
128. KV 1—KV 7. Förgasningsbrännare med förgasningsskål. Blästerluftfläkt.
129. Uma. Pressluftbrännare.
130. Mako III. Förgasningsbrännare med trappstegsformigt anordnade förgasningsplattor.
131. Everedy. Högtrycksoljebrännare.
132. Ace Uniflow. Roterande tjockoljebrännare.
133. Orr & Sombower. Högtrycksoljebrännare.
134. S. I. A. M. Högtrycksoljebrännare.

Tekniska

SPÖRSMÅL

Rullar, väskor eller lådor?

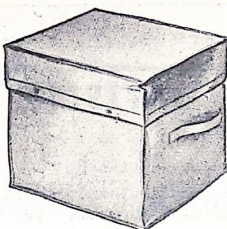
Brandfordonens utseende och inredning har under det senaste årtiondet förändrats ganska avsevärt, från de tidigare öppna bilarna, med slangrullarna mer eller mindre opraktiskt upphängda på skrymmande järnställningar, till de numera kompakta, strömlinjeformade, heltäckta brandvagnarna, med slangen förvarad i 100 % igt utnyttjade utrymmen. I samband därmed har också uppfinningsrikedomen varit stor, att få fram nya typer och system av slanglådor, väskor, paket och liknande hjälpmedel för slangens förvaring och utläggning. Antalet olika modeller och typer har därför kommit att bli mycket stort och meningarna om vilket sätt eller vilket slag som är bäst, är väl ännu fler. Av denna anledning är det förklarligt att det inte alltid är så lätt att få en klar uppfattning om vad som är bästa lösningen på slangförvaringsproblemen.

Fortfarande byggs det emellertid brandbilar med bibehållande av det gamla systemet med slangrullar. För den som närmare studerat olika möjligheter för slangens förvaring på fordon, och tagit del av erfarenheter från olika brandkårer i detta avseende, ter sig detta ganska ofattbart. Den väsentligaste anledningen torde dock vara, att man anser det alltför besvärligt att packa lådor eller väskor; i jämförelse med den vana man har att rulla slangen. De brandkårer som *lurt* sig packa lådor eller väskor förklarar emellertid att det något ökade besvär man har med packningen, många gånger om uppväges av lådornas och väskornas alla fördelar. Sammanfattningsvis kan man säga att det främst är två skäl som motiverar slangrullarnas avskaffande:

1. Slangrullarna tar för stort utrymme på fordonen och minskar möjligheten att medföra tillräckligt slangförråd. (Vid ombyggnad av brandbilar från rullar till väskor eller lådor har det visat sig att man kunnat mer än fördubbla den medförda slangmängden.)

2. Slangrullarna är tyngre och ohanterligare än lådor eller väskor.

Men vad skall man välja i stället för rullar? Vilket är att föredraga: 50-me-

ters lådor eller 100-meters väskor? Gör man en sammanfattning av fördelarna av det ena och det andra slaget finner man att lådorna

- 1) äro lättare att bära och att en ensam man lättare utlägger slang med låda än med väska,
- 2) att de utan svårighet kan användas även inomhus t. ex. i trappor,
- 3) att de äro styvare och stabilare att hantera än väskorna.

Fördelarna av väskorna eller paketen kan å andra sidan sammanfattas så att

- 1) de äro lättare för utläggning med två man,
- 2) de medger färdigkoppling av 100 m.,
- 3) de äro lättare staplingsbara.

Försöker man avlyssna uppfattningen om vilket slag (lådor contra väskor) som blivit mest omtyckt vid brandkärerna, så kanske man kan spåra någon övervikt till förmån för lådorna. De brandkårer som infört ett kombinerat system med både lådor och väskor torde väl dock ha möjlighet att tillgodogöra sig fördelarna av båda systemen. T. ex. genom att använda väskor eller paket vid slangutläggning i grupp — särskilt på längre sträckor — och lådorna för grenledningar etc.

Riksförbundets arbetskommission har i sitt meddelande nr 27/1943 redogjort för fördelar, konstruktion, packning och användning av slangväskor. Tyvärr finnes inget motsvarande meddelande ännu om slanglådor, men de som redan nu önska närmare uppgifter om dessa kunna säkert erhålla detta genom förmedling av brandkonsulenten.

K. B.

Riksförbundets årsmöte

Insänd *omedelbart* Eder anmälan om deltagande i årsmötet 11—12 juni i Kalmar. Anmälningsblankett fanns i nr 4 av Brandkårstidskrift.

Kalmar stad har inbjudit mötesdeltagarna till lunchen den 12 juni.

Bemärkelsedagar

60 år.

9/6 Brandchef E. Birath, Köping.

50 år.

14/6 1:e Brandmästare C. W. Andersson, Göteborg.

19/6 Direktör S. Norberg, Gävle.

29/6 Brandchef C. Cahier, Luleå.

NOTISER**Ny brandchefskurs kat. I**

Vid Statens Brandskola anordnas brandchefskurs kat. I med början september 1948.

Ansökningstiden utgår den 5 juni 1948.

Närmare upplysningar genom skolans kansli, Sturegatan 29, Stockholm, tel. 20 27 47.

Skaraborgs läns Brandkårsförbund

håller sitt årsmöte den 15 augusti i Lidköping.

Skånska Brandkårsförbundet

håller sitt årsmöte den 30 maj i Kristianstad.

Stockholms läns Brandkårsförbund

håller sitt årsmöte den 11 september i Lidingö.

Södermanlands läns Brandkårsförbund

håller sitt årsmöte den 24 maj i Flen.

Kungl. Socialstyrelsen

har i Råd och anvisningar nr 50 av mars 1948 lämnat "Föreskrifter och råd rörande brandskyddet vid vissa hem och anstalter tillhörande socialvården". Dessa Råd och anvisningar ersätta socialstyrelsens meddelande "Föreskrifter rörande brandskydd m. m." av den 17 januari 1942.

I mån av tillgång kan ex. av ovan nämnda Råd och anvisningar erhållas från Riksförbundet.

**Knappar-, Möss- & Medlems-
märken**

för Svenska Brandkärernas Riksförbund

C. C. Sporrong & C:o

Kungsgatan 17, Stockholm 7 Tel. Namnanrop »SPORRONG & C:o»

MEDDELANDE N:R 29|1949

FRÅN

RIKSFÖRBUNDETS ARBETSKOMMISSION.

Slanglådor.

Såväl inom brandkårerna som inom industrierna ha slanglådor i allt större utsträckning börjat användas för förvaring och utläggning av brandslang. Slanglådorna anses vara lätthanterligare än slangrullar och slangväskor (slangpaket). En man kan vid behov medföra och utlägga 100 meter slang med hjälp av två slanglådor. En annan fördel med lådorna är att dessa kunna medföras inomhus, t. ex. vid slangutläggning i trappor eller inom fabrikslokaler. Slanglådorna — liksom slangväskorna — möjliggöra ett bättre utnyttjande av fordonsutrymmena än vad fallet är med slangrullar.

Konstruktion.

Slanglådor tillverkas av masonite, plywood eller plåt. Lådor av de två förstnämnda materialen göras med botten och gavlar av 1" till 1 1/4" bräder. Sidorna kunna vara av 4 mm hård masonite eller av 5 mm plywood. Om lådorna skola göras av plåt kan 0,75 mm plåt användas. Lådor av masonite eller plywood böra förses med kantbeslag av t. ex. 1/8" × 3/4" halvovalt järn. Om kraftigare utförande önskas, kan lådans hörn förses med beslag av samma typ, som användes för reseffekter. Bärhandtaget kan göras av trä, pansarrör eller järn. Handtaget bör göras så långt, att fattning kan ske på olika sätt allt efter den lutning som önskas på lådan. För undvikande av att bärarens knogar skadas av den utlöpande slangen, kan under handtaget anordnas ett skydd av bandjärn eller plåt. Handtagets fästande på lådan bör vara sådant, att det lätt kan avtagas eller fällas åt sidan, då lådan skall packas eller slangen dragas ur lådan då denna står stilla. Den gavel över vilken slangen vid utläggningen skall löpa, bör icke göras högre

än att det kopplingspar, som ligger i mitten av lådan, vid utläggningen av slangen lätt kan glida över kanten.

För att motverka att lådans främre del vid bärning i trappor eller över ojämn terräng stöter emot, kan denna del av lådan avsneddass eller avrundas. Genom att placera eller fatta bärhandtaget något framför mitten av lådan, kan lämplig lutning på lådan erhållas under slangutläggningen. Härigenom undviks risken att främre delen av lådan stöter emot.

Slanglängderna inom brandkårerne kunna variera något. En slanglängd av 25 meter torde genomsnittligt vara den vanligaste. Beroende på "ojämnheter" i tillverkning och leverans förekommer emellertid även slanglängder upp till 30 meter. Med tanke på detta bör en slanglåda avsedd för två längder slang utan svårighet tillåta inpackning av något mer än 50 meter. Mjuk, använd slang är givetvis lättare att inpacka i lådan än ny och styv slang.

En slanglåda avsedd för två 25-meters längder ogumme-rad 63 mm slang bör ha följande inre mått: längd 780 mm, höjd 460 mm och bredd 125 mm.

Ritningsuppslaget visar detaljer och sammanställning av en slanglåda av plåt. Bärhandtaget är på denna låda utfört med gångjärn på ena sidan och låshakar på andra sidan på sådant sätt, att handtagsöglorna lätt kan lossas från hakarna och handtaget fällas åt sidan.

Användning.

Inpackningen av slangen i lådan måste ske med noggrannhet, så att lådans hela utrymme tillgodogöres. Slangen bör läggas i så stora bukter som möjligt (så få veck som möjligt) och nedpressas bukt efter bukt. Den översta kopplingen läggs mellan handtaget och den öppna gavelnsida, för att slangen skall kunna dragas loss utan att handtaget lossas.

Slanglådan insättes i fordonet med den öppna gaveln utåt, varigenom bäraren kan fatta slanglådan i rätt riktning för utläggning. Då slangutläggningen skall börja ryckes de översta buktarna av slangen loss genom fattning i kopplingen, varefter slangen under bärningen får löpa ut själv, bukt efter bukt. Då kopplingarna lämnar lådan, måste viss försiktighet iakttagas, så att de icke skadas vid fallet.